

Kerro 1950- luvusta!

Hyvä Vastaaja,

Åbo Akademin kansatieteilijät ja folkloristit yrittävät tämän kyselylomakkeen avulla palauttaa mieliin millaista elämä ja kulttuuri olivat eräällä tietyllä vuosikymmenellä, nimittäin 1950-luvulla. Suomi ei ollut vielä kokonaan toipunut sodasta, elettiin pula-aikaa. 1950-lukua on myös näin jälkikäteen ajatellen pidetty suoranaaisena jatkeena sotaa edeltävälle ajanjaksolle koska se erityisen tunnelmansa takia eroaa seuraavista vuosikymmenistä. Toivottavasti tämän kyselylomakkeen avulla saamme muisti- ja tunnelmakuvia viisikymmenluvulta.

Ehdotamme myös sinunkauppoja. Haluamme näin korostaa, että me kaikki työskentelemme yhteisen asian puolesta. Toivomme, että ehdotuksemme ja menettelytapamme saavat kannatusta eivätkä loukkaa ketään.

Kyselylomake on aika pitkä ja koostuu kolmesta eri osa-alueesta. Ehdotammekin, että menettelet seuraavalla tavalla: **Vastaa vain jonkun alueen kysymyksiin kokonaisuudessaan** ja vain joihinkin toisten alueitten kysymyksiin. Tietysti meitä ilahduttaa, mikäli mielenkiintosi riittää vastaamaan kaikkiin kysymyksiin! Kaikki vastaajat voivat halutessaan pysyä nimettöminä.

Voit postittaa vastauksesi oheisessa kirjekuoressa ilman postimerkkiä.

Jos Sinulla on kysymysten **aihepiiriin liittyviä valokuvia** ja **laulu- tai leikevihkoja** otamme niitä mielellään kopioitavaksi, jonka jälkeen ne palautetaan Sinulle.

Kiitämme hyvästä yhteistyöstä kuluneen vuoden aikana ja samalla toivotamme **Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta.**

Turussa joulukuussa 1999.

Anna-Maria Åström
professori

Ulrika Wolf-Knuts
professori

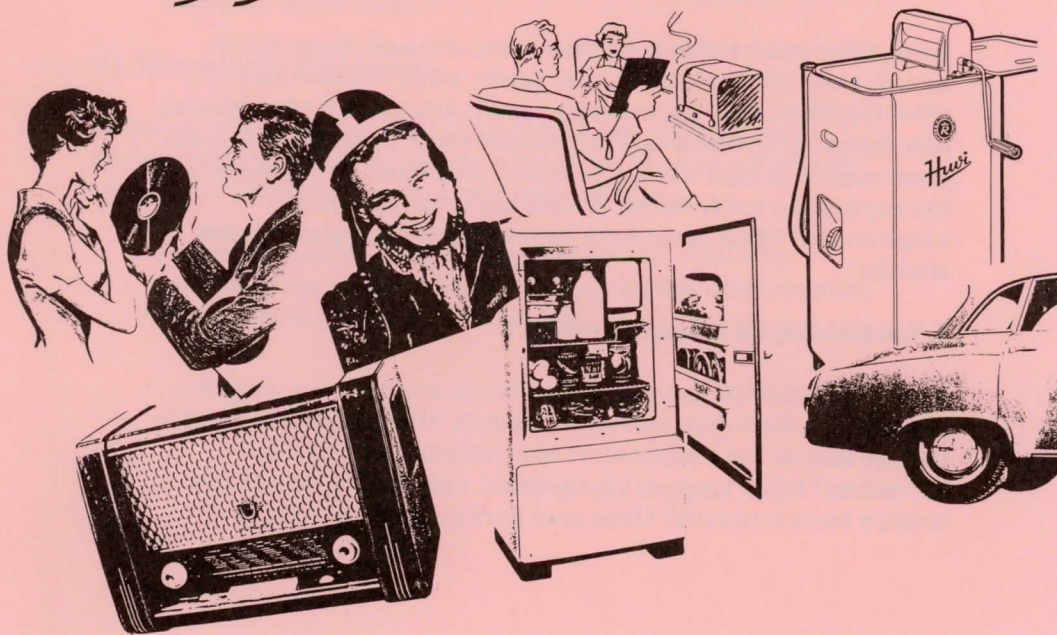
John Hackman
intendentti

Lena Marander-Eklund
amanuenssi

*Etnologian laitos
Åbo Akademi*

Kysely no 63

*Kerro
1950-luvusta*

ELÄMÄ LÄHIYMPÄRISTÖSSÄ

1. Koti ja perhe 1950-luvulla

Kuvaile lyhyesti omaa asuntoasi ja lähiympäristöäsi 1950-luvulla. (perhe, asunto, kaupunginosa/kylä) Miksi asuitte juuri siellä ja millainen asunto teillä oli (omistusasunto/vuokra-asunto)? Ketkä kaikki asuivat talossa? Kerro myös lyhyesti keitä kaikkia perheeseesi kuului ja perheenjäsenten työstä, koulunkäynnistä, harrastuksista jne. Miten kuvailisit sosiaalista/tavallista arkielämääänne suhteessa toisiin lähiympäristönne perheisiin?

2. Arki- ja perhe-elämä 1950-luvulla

Kerro yksityiskohtaisesti miltä kotonasi näytti, kuvaile huonekaluja ja voit mielellään tehdä pohjapiirustuksen kodistasi, josta ilmenee, miten kotisi oli kalustettu. Kerro tyypillisistä sisustuksellisista ja asunto-kohtaisista yksityiskohdista. Millaisia olivat arkirutiinit 1950-luvun talouksissa, perheen sisäinen työnjako ja kodin askareet? Millaisia teknisiä apuvälineitä ja kodinkoneita oli saatavilla? Millainen oli keittiön varustelutaso ja käyttö? Kerro myös kotielämästäsi: Mitkä yksityiskohdat vaikuttivat viihtyvyyteen kotonasi, millaisia yhteisiä/omia harrastuksia perheenjäsenilläsi oli ja miten radio ja televisio vaikuttivat elämääsi? Mitkä erityispiirteet olivat tyypillisiä juuri 1950-luvulle?

3. 1950-luvun lähiympäristö

Kerro asuinympäristöstäsi ja millaista elämä oli maalla/kaupungissa. Kuvaile omaa lähiympäristöäsi, teitä, katuja, taloja. Millaiset asunnot olivat tyypillisiä, kerro omasta asunnostasi ja naapurustosi rakennuksista, taloryhmistä ja piha-alueista. Kuka huolehti näistä alueista? Mihin sinun pihasi rajoittui ja mikä teki sinun pihastasi juuri sinun pihasi? Miten lähiympäristöäsi hyödynnettiin ja millainen se oli verrattuna naapurustoosi? Miten luonnehtisit kotiympäristöäsi verrattuna muihin alueisiin?

4. Kaupassakäynti-kaupunkimatkat

Kerro yksityiskohtaisesti ympäristösi tärkeimmistä paikoista, kaupoista, joissa kävitte, kioskeista, postista ja pankeista. Miten kaupat oli sisustettu ja miten kauppa -asiat toimitettiin? Mitä ostettiin päivittäin, mitä harvemmin? Miten kaupassa käyttäydyttiin, miten käyttäydyttiin, kun tavattiin muita asiakkaita? Miten suuri merkitys näillä paikoilla

(kaupoilla, kioskeilla, pankeilla jne.) oli muiden ihmisten tapaamispaikkoina? Oliko muita merkittäviä paikkoja? Oliko lähiympäristössäsi muita kokoontumispaikkoja, kahviloita, kerhotiloja, seuratalo tms? Kerro näistä tarkemmin! Miten niihin mentiin? Kerro "ikkunaostoksilla" käynneistä. Kuinka usein käytiin paikkakuntasi keskustassa ja miten sinne mentiin? Mitä kulkuneuvoja perheesi käytti (linja-auto, raitiovaunu, vene, henkilöauto, mopedi, moottoripyörä) ja miten matkat niillä sujuivat?

5. Silakkalaatikkoa vai lihapullia?

Kuvaile ruokatalouttanne 1950-luvulla kotonasi ja mikä ruuan suhteen oli tyypillistä 1950-luvulle? Mitä ruokalajeja kotonasi tavallisesti laitettiin? Oliko ruokalajeissa eron eri vuodenaikoina? Miten ruokaa säilytettiin (missä, miten, kuinka kauan)? Kuka laittoi ruokaa? Miten ruoka asetettiin tarjolle ja miten pöytä katettiin? Käytettiinkö keittiötä muuhunkin kuin vain ruuan valmistukseen ja ruokailuun? Millaista oli tyypillinen arki/pyhä/juhlaruoka?

6. Olkaa hyvä ja käykää peremmälle!

Kerro miten oltiin kanssakäymisessä naapureitten, sukulaisten ja ystävien kanssa. Keitä kutsuttiin kotiisi, ketkä tulivat yllättäen? Ketkä kaikki tulivat kylään? Miten vierailulla käyttäydyttiin? Mitä vieraille tarjottiin? Oliko vierailuilla yleensä ohjelmaa, laulettiinko, pelattiinko korttia, kuunneltiinko musiikkia jne? Oliko lapsilla omia kavereita? Mitä tehtiin kodin ulkopuolella (huvipaikat, retket, urheilutapahtumat jne)? Miten tavallinen arkielämä erosi juhlapyhistä 1950-luvulla?

1950-LUVUN KULTTUURI

7. Puku vai farkut, leninki vai pitkät housut?

Miten perheessäsi pukeuduttiin? Muistako mitään yksityiskohtia joistakin tietyistä vaatteista? Oliko vaatetarjonnassa puutteita? Miten vaatteita hankittiin? Oliko kotonasi onpelutaitoista henkilöä? Kerro millaista oli käydä vaateostoksilla/ompelijalla/rääätälin luona? Mikä oli modernia, mikä oli vanhanaikaista? Mitä haluttiin sanoa erilaisella vaatetuksella? Mistä vaatteista uneksit ja mitä vaatteita sait? Kerro yleensä muodista sellaisena kuin sen muistat. Mistä sai selville mikä on muotia ja missä määrin muotia seurattiin?

8. Radio, musiikki ja muu viihde

Kerro vapaa-ajan harrastuksista ja huvituksista kotonasi. Miten kotonasi suhtauduttiin "suuren maailman tyyliin" ja mitä piirteitä siitä omaksuttiin? Mitä erityisiä radio-ohjelmia perheessäsi kuunneltiin, kuka kuunteli ja mitä ohjelmia? Mitä sanoma- ja viikkolehtiä luettiin? Kerro myös orastavasta populaarikulttuurista, nuorisomusiikista, levysoittimista ja miten nämä kaikki levisivät ihmisten keskuudessa. Millainen musiikki kiinnosti nuorisoa? Miten musiikinnälkä tyydytettiin? Millainen musiikki kiinnosti aikuisväestöä? Miten suhtauduttiin musiikkiin, mistä ei itse pidetty? (Katso myös kysymys no 15)

9. Tarzan-filmi vai taide-elokuva?

Mikä merkitys elokuvalla oli 1950-luvulla? Kerro elokuvateattereista ja millaisena 1950-luvun elokuvatarjonta on jäänyt mieleesi? Kuvaile ensimmäistä elokuvissa käyntiäsi. Millainen oli tyypillinen elokuvissa käyntisi: Kenen kanssa kävit elokuvissa mitä elokuvan jälkeen tehtiin? Millaisista elokuvista pidit erityisesti? Oliko sinulla joku suosikki-filmitähti, suosikkielokuva ja mitä elokuvan maailma sinulle merkitsi?

10. Urheiluseurat, kerhot ja urheilukentät

Mistä urheilulajista lähiympäristössäsi oltiin erityisen kiinnostuneita 1950-luvulla? Mitä urheilulajeja harrastettiin, millaisissa joukkueissa ja kokoonpanoissa? Millaisia olivat urheilukentät ja luistinradat ja millaisissa sisätiloissa voimisteltiin? Mitä kerhoja oli ja millaista toimintaa ne tarjosivat (esim. nuorisoseurat, partio jne)? Millä perusteilla valitsit juuri sen yhdistyksen, johon kuului? Muistatko 1950-luvun urheilutähtiä? Mitä muistat Helsingin olympiakisoista? Mitä olympiakisat sinulle merkitsivät?

11. Nuorisotilat vai lähibaari?

Kerro mitä kohtaamis/kokoontumispaikkoja oli lähiympäristösi ulkopuolella. Kuvaile kioskeja, kahviloita, baareja ja muita "maallisia" kokoontumistiloja. Kerro myös kirkon kokoontumistiloista. Miten ja milloin näissä tiloissa käytiin, kuvaile näitä tiloja, ketkä ihmiset niissä kävivät ja mitä niissä tarjottiin? Oliko nuorisolla muita mieluisia oleskelupaikkoja? Kerro myös vanhempien ihmisten kokoontumispaikoista. Millaisia olivat hienot kahvilat tai aikaisin keväällä avattavat terassi/kesäkahvilat?

12. Kotiseutusi turistiseutuna/muistojen maisemana

Kerro millainen kotiseutusi oli 1950-luvulla. Oliko se tyypillinen maalaiskunta ja mitä elinkeinoja siellä harjoitettiin? Mitä vieraille esiteltiin, millaisia nähtävyyksiä paikkakunnalla oli? Millaisia Turku ja muut kaupungit olivat turistikohteina? Mitkä paikat symbolisoivat kaupunkia? Vertaile keskenään paikkoja, jotka olivat sinulle tärkeitä. Millainen oli suosikkipaikkasi? Miltä se näyttää tänään?

Kysymyksiin 13-15 vastataan erillisellä paperilla ja vastaukset säilytetään folkloristiikan laitoksen arkistossa. Vastauksesi pysyvät nimettöminä, vastaajien nimiä ei tulla mainitsemaan missään raporteissa.

13. Yhteiskuntarakenteen kehitys sodan jälkimainingeissa.

Mitä seurauksia sota oli jättänyt jälkeensä, kun yhteiskunnalliset muutokset alkoivat 1950-luvulla? Miten itse osallistuit muutokseen ja kuinka paljon sota vaikutti sinun elämääsi? Voit myös kertoa omien kokemuksiesi lisäksi, mitä mielestäsi ympäristössäsi tapahtui ja mistä asioista puhuttiin. Voit käyttää apunasi allaolevia avainsanoja:

maaltamuutto, esikaupunkien ja teiden rakentaminen, uudet työpaikat, talkoohenki, maataloudessa tapahtuvat muutokset, yleislakko, naisten koulutusmahdollisuudet, sodan kauhut, surutyö, sotalesket, uudelleen avioituminen, painajaiset, yhteiskunnalliset ongelmat, sotainvalidit.

14. Hääperinteet 1950-luvulla

Millaiset olivat tyypilliset 1950-luvun häät? Kerro vaikkapa omista häistäsi niin yksityiskohtaisesti kuin mahdollista. Missä ja milloin häät vietettiin? Voit käyttää apunasi allaolevia avainsanoja:

seurustelu, kosinta, kihlaus, polttarit, hääkutsu, vihkiäiset, pukeutuminen, hääjuhla, kattaus, ruoka ja juomat, ohjelma, puhe, tanssi, rahoitus, häälahja, yhteinen koti.

15. Tanssi ja tanssipaidat

Kerro tansseista ja tanssipaidoista 1950-luvulla. Kerro jostakin omasta tanssikokemuksestasi. Missä ja mitä tansseja tanssittiin, millaista musiikkia soitettiin, kenen kanssa tanssit, miten haettiin tanssiin, miten opit tanssimaan, mitä vanhemmat ihmiset pitivät nuorison musiikkimausta? Muistatko, koska ensimmäisen kerran tutustuit rock-musiikkiin? Voit käyttää apunasi allaolevia avainsanoja:

esiintyvät orkesterit, amatöörimusiikki, ohjelmiston valinta, musiikkityyli, esikuvat, latotanssit, konvatanssit, tanssiravintolat, pukeutuminen, tarjoilu, tappelut.

